

„Nem lehetünk megalkuvók”

Heisler András szerint a zsidóság jövőjét csak a függetlenség biztosítja

A Mazsihisz nem száll be a pártok közötti harcba, de kiáll az értékeiért, és nem marad csöndben csak azért, mert pénzt kap a kormánytól – ez derült ki a zsidó szövetség elnökével folytatott beszélgetésből. Heisler András politikailag motivált, nemtelen támadásnak értékeli a szerinte agresszív ellenzéki kisebbség lejárató kampányát, és hisz abban, hogy a zsidóság jövőjét csak a függetlenség biztosítja.

Sok váddal illeti önt a Rabbistület elnöke, Róna Tamás, de az tény, hogy a főrabbi rektorra választását felülbírálta, majd kirúgta az egyetemről. Miért?

Róna Tamás munkaviszonyát munkajogi okok miatt mondtuk fel, mert státuszával összeférhetetlen viselkedést tanúsított: a szervezetről és annak vezetőjéről súlyosan sértő, hazug állításokat terjesztett nyilvános fórumokon. A Mazsihisz nem kifogásolja, ha valaki él a szabad véleménynyilvánítás jogával, de belső párbeszéd helyett törvénybe ütköző módon lejárató kampányt folytatni a munkaadó ellen elfogadhatatlan. A sok hazugság közül a legfrissebb a Kossuth Rádióban

tett nyilatkozata, amelyben végig engem szidalmazott. Légből kapottan azt állította, hogy 18 milliót költöttem el egy amerikai utamra. Felhívtam a könyvelésünket, mire kiderült, összesen egy 400 ezres repülőjegy és összesen 200 ezer forint értékű szállodai számláról van szó.

A rektorkinevezés menetrendje szerint az egyetem szenátusa javaslatot tesz a rektor személyére, majd a Mazsihisz vezetősége – a szenátus javaslatát is figyelembe véve – meghozza döntését. A verseny szoros volt Vajda Károly és Róna Tamás között, a szenátus 5:4 arányban Rónát javasolta. A két induló pályázatát a tizenöt tagú vezetőség alaposan áttanulmányozta, és egybehangzón azt állapította meg, hogy a két pályázat nem összehasonlítható, olyan nagy a minőségi különbség a jelenlegi rektor javára. Vezetőségi és nem elnöki hatáskörben dőlt el az ügy.

Tény, hogy korábban mindig rabbi vezette az intézményt, amely azonban 140 év alatt drasztikusan átalakult. Az egyetem régen rabbiszeminárium volt, s kizárólag rabbikat képzett. Mára az iskola – hála Schöner professzor-

nak – átalakult államilag akkreditált egyetemmé, melynek csak egy szelete a rabbiképző, mellette van például liturgia és szociális munkás szak is. Mivel igazi egyetemenként működünk, szabályaink szerint nem feltétel a rabbivégzettség.

Valóban megfenyegette Róna Tamást, hogy ne induljon el a Rabbiképző elnöki posztjáért?

Szó sincs róla. Amikor elindult a folyamat, Róna Tamás megkeresett, és kikérte véleményemet az indulásáról. Annyit mondtam neki, hogy kedves Tamás, még nem vagy felkészülve erre a szerepre. Jól működsz rabbiként, de még várj vele, fejlődj! Úgy érzem, Tamás gyakran egy szubjektív világban él, ami nem fedi a valóságot.

Láthatóan a vallási és a világi nézetek is ütköztek ebben a belső konfliktusban. Ki vagy mi dönti el, hogy melyik legyen a dominánsabb a neológ zsidó egyházban?

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (Or-ZSE) ma is hitéleti egyetem, de a világ változott, nem lehet mindent úgy csinálni, mint 140 éve. A Ma-

zsihisz szlogenje a változó világra nyitott zsidóság. Az új egyetem vezetése ebbe az irányba halad. Ettől még a zsidóságon belül örök vita, hogy közösségünknek világi vagy vallási vezetése legyen, erről tanulmányok sora tanúskodik. Az ortodox mozgalmak vallási vezetése, a neológia 150 éves hagyománya, hogy világi vezetése van. Nincs jó vagy rossz típus, a helyes döntés a vezetők legitimitásától függ. Azt viszont tudni kell, hogy a Mazsihisz világi vezetősége demokratikus úton választott emberekből áll, legitimitásukat a közösségi akarat adja. A rabbikat azonban nem választják, hanem kinevezik. Ez óriási különbség.

Fotó: BAZÁNTH IVOLA / 168 ÓRA ARCHÍV

Ehhez képest a főrabbi azt mondja, ön elnyomja a rabbikat, nem engedi őket vallási döntést hozni, átlépi a hatáskörét, miközben az ön feladata csupán az infrastruktúra biztosítása lenne.

Vallási döntéseket ők hoznak, ebbe nem szól bele senki. A Mazsihisz pedig támogatja a munkájukat. Nem tudok olyan ügyet mondani, amit a rabbik nagyon szerettek volna elérni, és nem sikerült megvalósítani. Amit Róna állít, megint csak az ő szubjektív érzete, ami kevéssé találkozik a valósággal.

Őn gyakran nyilvánul meg közéleti ügyekben, amit többen nehezményeznek az egyházban. Úgy vélik, jobb nem jelen lenni a politikai térben, mert a magyar zsidóság soha ennyi támogatást nem kapott, mint most, és hogy ön igaztalanul antiszemizmussal vádolja a kormányt.

Vezetőként van egy vízióm. Ezt a zsidó közösséget az elmúlt évszázadban kétszer törték derékba. Az egyik esemény a holokauszt, 600 ezer áldozattal, a másik a negyvenéves, vallásellenes diktatúra, amely zsinagógákat, intézményeket, lelkeket rombolt le. A közösség e csapásokban elvesztette önállóságát, függetlenségét és önbecsülését. Egy zsidó vezetőnek szerintem a legfontosabb feladata, hogy visszaadja közössége tagjainak a zsidó büszkeséget, önbecsülést és a független gondolkodást. Ezt a célt megválasztásomkor elfogadta a Mazsihisz százhusz tagú közgyűlése. Amikor értékeinkkel szemben álló dolgokkal találkozunk – mint például a Horthy-korszak antiszemita íróinak, politikusainak rehabilitálása, tankönyvekbe emelése, vagy amikor elfogadhatatlan értékrendű embereknek állítanak szobrot –, meg kell szólalunk, akkor is, ha ez másoknak nem tetszik. A történelem szörnyű példákkal szolgált arra, hová vezet a megalkuvás, a szervilizmus. Mi önállóan akarunk gondolkodni, ezért számunkra a függetlenség, az értékeink melletti kiállás fontosabb, mint a pénz. Ezt bizonyítottuk 2014-ben is, mikor a Mazsihisz emlékezetpolitikai konfliktusok miatt (Szabadság téri emlékmű, Sorsok Háza ügye, Veritas Intézet nyilatkozata – a szerk.) 220 millió forintot visszautalt a kormánynak a holokausztmegemlékezésre szóló támogatásból. Nem egyéni, hanem közgyűlési döntés volt erről.

A politizálásról szólva azt a kritikát kaptam, miért nem akadályoztam meg a jobbkios Biro László indítását. Antiszemita nézetei miatt elítéltük őt, ezzel értékeinket kifejeztük, de a pártpolitikai erőterbe nem kívántunk belépni, az nem a mi játszótérünk. Közgyűlésünk is egyértelműsítette, hogy felekezettünknek távol kell maradnia a pártpolitikától.

Hogyan fogja feloldani a széthúzást a Mazsihiszben? Elég erős ehhez az ön támogatottsága?

Nem esély, hanem kényszer a Mazsihisz számára, hogy a vallási és a világi vezetés együttműködjön. A vallási vezetésnek rendkívül fontos szerepe van életünkben. Ezért kezdeményeztem az összes neológ rabbinak, hogy tisztázzuk a nézeteltéréseinket. Két ülésen elindult ez a folyamat, rendkívül kulturált módon. Eredményeként a vallási és a világi vezetés közös közleményt adott ki, amit komoly zsidó belpolitikai sikernek tartok. Megállapodtunk a rendszeres párbeszédben. A Mazsihisz alapszabálya tisztességes kereteket ad a vallási és a világi vezetés közötti együttműködésre. Az agresszív belső ellenzék – külső támogatással – méltatlan, mocskos kampányt indított a Mazsihisz elnöke, vezetősége és munkatársai ellen. Céljuk a megfélemlítés, ami semmilyen zsidó, de human értékkel sem egyeztethető össze. Úgy látom azonban, hogy a józan örök messze többségben vannak. Azon dolgozom, hogy megtörténjen a konszolidáció. / **Török Dániel**